

Sygn. akt: I C 100/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Waclaw
Protokolant:	sekretarz sądowy Joanna Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2018 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. G.**

przeciwko Towarzystwu (...) SA z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego **Towarzystwa (...) SA z siedzibą w W.** na rzecz powoda **M. G.** kwotę 316 787,28 zł (trzysta szesnaście tysięcy siedemset osiemdziesiąt siedem 28/100) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 271 605,28 zł od dnia 28 lipca 2015 r. do dnia zapłaty.

II. zasądza od pozwanego **Towarzystwa (...) SA z siedzibą w W.** na rzecz powoda **M. G.** kwotę 2117,- zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 100/18

UZASADNIENIE

M. G. pozwem z dnia 25 sierpnia 2017 r. wniósł o zasądzenie od Towarzystwa (...) S.A. kwoty 8.856 zł tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 5 października 2015 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że powód na podstawie umowy zlecenia z (...) S.A. zobowiązał się do wykonania obowiązków Prezesa Zarządu (...) S.A. Powód zawarł w imieniu (...) S.A. z pozwaną umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz spółek. Zgodnie z umową, ochroną ubezpieczeniową objęci zostali między innymi wszyscy byli, obecni i przyszli członkowie zarządu. Ubezpieczyciel udzielił ochrony między innymi w przypadku, gdy przeciwko osobie ubezpieczonej zostanie wniesione roszczenie odszkodowawcze z tytułu szkody majątkowej powstałej w wyniku nieprawidłowego zachowania osoby ubezpieczonej. Po ustaniu stosunku zlecenia w okresie trwania ochrony ubezpieczenia, powodowi został doręczony pozew o zapłatę. W wyniku podjętej obrony w związku z zainicjowanym postępowaniem sądowym wywiezionym przez J. F., powód poniósł koszt zapłaty za wynagrodzenie swojego pełnomocnikowi w wysokości 8.856 zł. Pomimo zgłoszenia szkody, pozwana odmówiła

wypłaty odszkodowania, wskazują na wygaśnięcie okresu ochrony. W wyniku podjęcia przez powoda działań reklamacyjnych, pozwana podtrzymała swojego dotychczasowe stanowisko (k. 2-3).

W odpowiedzi na pozew, pozwana spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym opłaty od pełnomocnictwa.

Uzasadniając swoje stanowisko w tej mierze, pozwana przyznała, że łączyła ją z (...) S.A. umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej władz spółki oraz, że w ramach umowy przewidziano przedłużony okres zgłaszania roszczeń, w tym dla osób ustępujących. Przyznała, że powód zgłosił szkodę w postaci roszczenia wniesionego przeciwko powodowi przez J. F. i zwrócił się do pozwanej o pokrycie kosztów obrony. W ocenie pozwanej, powód nie został odwołany z pełnienia funkcji w zarządzie (...) S.A. W dalszym ciągu pełni funkcję Prezesa w spółce będącej w upadłości likwidacyjnej. Powód nie jest ustępującą osobą ubezpieczoną, albowiem w ocenie pozwanej nieprzerwanie pełni funkcję prezesa Zarządu (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej. Nadto pozwana wskazała, że spod odpowiedzialności wyłączone są działania spowodowane umyślnym odstępniem od przepisów prawa. Niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie, skutkujące brakiem możliwości zaspokojenia wierzycieli, w ocenie pozwanej jest działaniem uwalniającym ją od odpowiedzialności (k. 55-59).

Pismem procesowym z dnia 4 stycznia 2018 r. powód rozszerzył zakres dochodzonego żądania w ten sposób, że zamiast kwoty wskazanej w pozwie, zażądał zasądzenia od pozwanej na jego rzecz:

1. kwoty 13.284 zł tytułem wykonanego zastępstwa procesowego i organizacji obrony przed roszczeniami J. F., a następnie po przekształceniu wymienionego przedsiębiorcy w (...) Sp. z o.o. w W.,
2. kwoty 303.503,28 zł obejmującej:
 - a) kwotę należności głównej w wysokości 271.605,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,
 - b) kwotę 31.898 zł tytułem zasądzonych kosztów procesu za obie instancje.

W uzasadnieniu pisma obejmującego rozszerzenie powództwa wskazał, że w związku z dodatkowo poniesionymi kosztami związanymi z zastępstwem procesowym i organizacją obrony przed roszczeniami (...) Sp. z o.o. w W. przed Sądem Okręgowym w Olsztynie w sprawie V GC 143/15 oraz Sądem Apelacyjnym w Białymstoku w sprawie I ACa 551/17 zasadne było dokonanie zmiany pierwotnie sformułowanego żądania pozwu (k. 116-117).

W replice na pismo obejmujące rozszerzenie powództwa, pozwana zakwestionowała żądanie powoda w całości. W jej ocenie, powód nie wykazał, aby poniósł szkodę. Nie dowiódł, aby spełnił należność zasądzoną na rzecz (...) Sp. z o.o. i aby pozostawał w opóźnieniu z zapłatą. Jednocześnie wskazała, że nie sposób ustalić podstaw prawnych dochodzonego przez powoda żądania, co uniemożliwia pozwanej podjęcia merytorycznej obrony. Z ostrożności procesowej wskazała, że w toku postępowania przed Sądem Okręgowym w Olsztynie w sprawie V GC 143/15 powód podnosił liczne twierdzenia i zarzuty uzasadniające przyjęcie, iż jego zachowanie w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie (...) S.A. były prawidłowe, a wniosek o ogłoszenie upadłości tej spółki został złożony we właściwym czasie. Wobec tego nie została spełniona dyspozycja postanowienia umownego o nieprawidłowym zachowaniu, a tym samym brak jest podstaw do przyjęcia odpowiedzialności pozwanej. Nadto, wygaśnięcie umowy zlecenia zawartej przez powoda z (...) S.A. nie skutkowało zaprzestaniem pełnienia przez niego funkcji w zarządzie spółki, którą to funkcję powód sprawuje do dnia dzisiejszego. Tym samym powód nie jest uprawniony do skorzystania z przedłużonego okresu zgłaszania roszczeń dla ustępujących osób ubezpieczonych. Strona pozwana wskazała również, że roszczenia J. F. zostały uwzględnione przez sądy i zasądzone solidarnie od powoda i od W. G.. Zgodnie bowiem z treścią umowy w przypadku roszczenia zostają wniesione zarówno przeciwko osobom ubezpieczonym, jak i osobom nieubezpieczonym ochroną ubezpieczeniową obejmuje udział w kosztach obrony lub szkodzie majątkowej równy udziałowi ubezpieczonych w odpowiedzialności za zdarzenia objęte ubezpieczeniem. W ocenie pozwanej winno to skutkować odpowiednim podziałem środków (k. 145-147).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 lutego 2011 r. spółka (...) S.A. z/s w G. zawarła z powodem umowę zlecenia. Przedmiotem umowy było wykonywanie przez powoda obowiązków Prezesa Zarządu (...) S.A. Umowa została zawarta od 1 lutego 2011 r. do 31 marca 2013 r. Zgodnie z umową zleceniobiorca (powód) mógł powierzyć wykonanie obowiązków innej osobie.

(dowód: umowa zlecenia k. 6)

W dniu 18 maja 2011 r. powód w imieniu (...) S.A. zawarł z pozwaną spółką umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz spółek. Zgodnie z umową i art. 1 § 2 ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz spółki, ochrona ubezpieczeniowa udzielana była wszystkim były, obecnym i przyszłym Członkom Zarządu, Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej, Rady Konsultacyjnej, Rady Dyrektorów, Dyrektorom Zarządzającym i wszystkim członkom innych porównywalnych organów wykonawczych, doradczych lub nadzorczych określonych w umowie spółki lub statucie zgodnie z prawem właściwym dla danej Ubezpieczonej Spółki. Ochrona obejmowała także ich całą działalność operacyjną, w tym oświadczenia ustne i pisemne bezpośrednio związane z danym stanowiskiem.

Ochrona ubezpieczenia dotyczyła roszczeń lub postępowań urzędowych w okresie ubezpieczenia lub przedłużonym okresie zgłaszania roszczeń, o ile ma on zastosowanie, po raz pierwszy zostaną zgłoszone przeciwko ubezpieczonemu, przy czym za zgłoszenie uważane jest także oświadczenie o potrąceniu. Ubezpieczyciel udzielił ochrony ubezpieczeniowej między innymi, w przypadku, gdy przeciwko osobie ubezpieczonej zostanie wniesione roszczenie o odszkodowanie z tytułu szkody majątkowej powstałej w wyniku nieprawidłowego zachowania osoby ubezpieczonej (art. 1 § 1 ust. 1 lit. a o.w.u.).

Zgodnie z definicją zawartą w o.w.u. (art. 8 ust 6) nieprawidłowe zachowanie oznacza rzeczywiście błędne lub za błędne poczytywane działanie lub zaniechanie ubezpieczonej spółki lub osoby ubezpieczonej w związku z ich właściwością lub pełnieniem funkcji. Nieprawidłowe zachowanie w formie zaniechania uważa się za popełnione w ostatnim dniu okresu, w jakim najpóźniej należało spełnić zaniechany obowiązek, by zapobiec powstaniu szkody majątkowej.

Według słownika zawartego w o.w.u. (art. 8 ust 15) roszczenie oznacza pisemne żądanie wypłaty odszkodowania na mocy przepisów o odpowiedzialności ustawowej, wniesione przeciwko ubezpieczonemu z tytułu szkody majątkowej, powstałej w wyniku nieprawidłowego zachowania. Za roszczenie uważa się także kroki prawne podejmowane przez ubezpieczonych.

W rozumieniu zapisów o.w.u. szkoda majątkowa to poniesiona szkoda finansowa, która nie jest ani szkodą osobową (wynikłą ze śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia, w tym psychicznego poszkodowanej osoby) ani szkodą rzeczową (uszkodzenie, zepsucie, zniszczenie lub utrata rzeczy) ani nie wywodzi się z takich szkód.

Zawarta umowa obejmowała ubezpieczenie kosztów obrony przed roszczeniami. Zgodnie z art. 2 § 1 o.w.u., ubezpieczenie obejmuje koszty obrony prawnej w sądzie i poza nim w przypadku roszczeń wniesionych przeciwko ubezpieczonym między innymi w przypadku wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, ubezpieczyciel pokryje wtedy koszty obrony ubezpieczonego. Powinnością i prawem samych ubezpieczonych jest zorganizowanie obrony przed roszczeniami i wybór zastępcy procesowego,

Po myśli art. 2 § 2 o.w.u., jeżeli według stanu wiedzy ubezpieczyciela na dzień, w którym konieczne jest poniesienie kosztów obrony nie jest możliwe, przesądzenie, czy dane roszczenie lub postępowania urzędowe objęte jest ochroną ubezpieczeniową na mocy umowy ubezpieczenia, ubezpieczyciel warunkowo zapłaci koszty obrony zgodnie z zakresem ubezpieczenia, tak jakby on istniał dla danej sprawy.

Okres ubezpieczenia, zgodnie z art. 3 § 1 i 2 o.w.u. obejmował czas od 19 maja 2011 r. do 18 maja 2012 r.

W Dokumencie (...), strony wydłużyły okres zgłoszenia roszczeń o 36 miesięcy, zgodnie z art. 3 § 4 ust. 1 o.w.u. liczony od dnia następnego po upływie okresu ubezpieczenia, dotyczącego Nieprawidłowych Zachowań popełnionych przed datą upływu okresu ubezpieczenia (wydłużony okres zgłoszenia roszczeń).

Nadto w stosunku do osób ubezpieczonych, które zakończyły pracę lub współpracę z ubezpieczonymi spółkami dobrowolnie lub z powodu wieku lub stanu zdrowia lub z powodu restrukturyzacji, która doprowadziła do likwidacji danego stanowiska lub też z jakiegokolwiek innego powodu aniżeli umyślnie lub niedbałe działanie lub zaniechanie na szkodę, zastosowanie miał poza regulacją wskazaną w ustępie 1 – przedłużony okres zgłoszenia roszczeń ustalony w Dokumencie Ubezpieczenia, rozpoczynający się od dnia następnego po dniu upływu okresu ubezpieczenia. Wskazany okres obowiązywał bez względu na zawarcie innej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności członków władz spółki (art. 3 § 4 ust. 2 o.w.u.).

W Dokumencie (...), przedłużony okres zgłaszania roszczeń dla ustępujących osób ubezpieczonych zgodnie z art. 3 § 4 ust. 2 został określony na 60 miesięcy.

Suma gwarancyjna została określona na kwotę 2.000.000 zł na jedno i na wszystkie zdarzenia ubezpieczeniowe w okresie ubezpieczenia. Suma gwarancyjna dla nadwyżkowych kosztów obrony na jedno i na wszystkie zdarzenia ubezpieczeniowe w okresie ubezpieczenia została określona na 100.000 zł.

Wyłączona była przy tym odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu lub w wyniku nieprawidłowych zachowań ubezpieczonego spowodowane umyślnie lub umyślnym odstępniem od przepisów prawa. Jeżeli osoba ubezpieczona naruszy przepisy prawa, umyślność w rozumieniu wyłączenia odpowiedzialności nie zachodzi wówczas, o ile oraz w zakresie w jakim osoba ubezpieczona, przy obiektywnej ocenie wszystkich okoliczności oraz w szczególności mając na uwadze oficjalne oświadczenia urzędowe lub orzecznictwo sądów, a także biorąc pod uwagę dobro spółki, mogła zakładać, że postępowanie zgodnie z przepisami prawa, które zostały naruszone, nie było konieczne lub możliwe, i że działanie tej osoby ubezpieczonej było w związku z powyższym zgodne z prawem.

(dowód: dokument ubezpieczenia k. 7-9, dodatek nr (...) i (...) do dokumentu ubezpieczenia k. 10-11, ogólne warunki ubezpieczenia k. 12-22)

W dniu 1 marca 2012 r. powód działający w imieniu Spółki (...) S.A. złożył do Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki z możliwością zawarcia układu. Decyzja była poprzedzona konsultacjami z biurem rachunkowym i prawnikiem.

W dniu 25 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku Wydział VI Gospodarczy w sprawie VI GU 30/12 ogłosił upadłość (...) S.A. z/s w G. obejmującą likwidację majątku upadłego. Syndykem została ustanowiona D. K..

W dniu 23 sierpnia 2012 r. M. G. wydał syndykowi upadłej Spółki wszystkie dokumenty dotyczące działalności majątku oraz rozliczeń, w szczególności księgi rachunkowe i inne dokumenty prowadzone dla celów podatkowych i korespondencyjnych.

(dowód: odpis KRS k. 74-77, 78-81, zeznania powoda k. 155v, oświadczenie powoda z dnia 23 sierpnia 2012 r. k. 126, a także dowód z akt V GC 143/15 SO w Olsztynie tj. postanowienie SR w Gdańsk – Północ w Gdańsku w sprawie VI GU 30/12 k. 122, uzasadnienie wyroku V GC 143/15 k. 873v, dokumentacja k 161-203)

Pozwem z dnia 24 lipca 2015 r. J. F. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w W. wniósł do Sądu Okręgowego w Olsztynie pozew, w którym żądał zapłaty kwoty 271.605,28 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od M. G. i W. G.. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że złożenie wniosku przez członków zarządu spółki (...) S.A. odbyło się z naruszeniem dwutygodniowego terminu przewidzianego w art. 21 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego, czego bezpośrednią przyczyną było drastyczne zwiększenie wartości zobowiązań upadłej Spółki, a w konsekwencji znaczące pomniejszenie należności finansowych wobec kontrahentów i zwiększenia zadłużenia Spółki.

Powód otrzymał odpis pozwu w dniu 21 sierpnia 2015 r. Na skutek zainicjowanego postępowania, dokonał wyboru zastępcy procesowego i zorganizował obronę przed roszczeniami J. F., ponosząc koszty 8.856 zł.

(dowód z akt VGC 143/15 SO w Olsztynie: pozew k. 5-13, zpo dotyczące daty doręczenia odpisu pozwu k. 137, z akt niniejszej sprawy: paragon za usługę prawną k. 43 i umowa zlecenia usług prawnych k. 42)

W dniu 4 września 2015 r. wypełniając przygotowany przez Towarzystwo (...) S.A. formularz, powód zgłosił stronie pozwanej szkodę. Wskazał przy tym, że zgłoszenie ma miejsce w związku z wytoczonym przeciwko niemu postępowaniem z powództwa J. F. zawisłym przed Sądem Okręgowym w Olsztynie.

Pozwana w dniu 27 listopada 2015 r. odmówiła wypłaty odszkodowania. W treści decyzji wskazała, że z uwagi na to, iż wydłużony 36 miesięczny okres ochronny upłynął z dniem 18 maja 2015 r. – w tym dniu wygasł okres zgłaszania roszczeń o których mowa a rt. 1 ust 1 OWU. Skoro roszczenie w Sądzie Okręgowym zostało wniesione przeciwko powodowi po tym dniu - nastąpiło to po upływie okresu ubezpieczenia.

(dowód: zgłoszenie szkody na formularzu k. 34, decyzja z dnia 27 listopada 2015 r. k. 35-36,)

Wyrokiem z dnia 21 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie V GC 143/15 z powództwa (...) Sp. z o.o. z/s w W. (następcy prawnego J. F. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W.) zasądził na rzecz wskazanej spółki od M. G. i W. G. kwoty:

- a) 271.605,28 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,
- b) 23.798 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wyroku m.in. wskazał, że M. G. działający w imieniu Spółki (...) S.A. w dniu 1 marca 2012 r. złożył do Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, podczas gdy obowiązek złożenia takiego wniosku winien być złożony najpóźniej w dniu 31 stycznia 2012 r. Spełnienie tego obowiązku obciążało członków zarządu spółki (...), którym wówczas byli powód oraz W. G..

Dalej w uzasadnieniu zapadłego w sprawie V GC 143/15 rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy w Olsztynie wskazał, że wniosek o ogłoszenie upadłości powinien zostać zgłoszony najpóźniej w dniu 31 stycznia 2012 r. Zaniechanie między innymi powoda jako członka zarządu spółki (...) w zakresie złożenia wniosku o upadłość w terminie stanowiło co najmniej wyraz braku należytej staranności i miało tym samym charakter zawiniony (por. k. 877 uzasadnienia wyroku VGC 143/15 SO w Olsztynie). Podstawę prawną wydanego wyroku stanowił art. 21 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego w zw. z art. 441 § 1 k.c.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało zaskarżone przez powoda i W. G..

(dowód z akt V GC 143/15 – wyrok i uzasadnienie k. 868 i 872-880, apelacje k. 898-900, 910-911, a także dowód niniejszych akt: zeznania powoda k. 97)

Od decyzji pozwanego z dnia 27 listopada 2015 r., powód w dniu 12 kwietnia 2017 r. złożył reklamację. Wskazał, że z dniem ogłoszenia upadłości spółki (...) S.A. zawarta umowa zlecenia z dnia 1 lutego 2011 r. o wykonanie obowiązków Prezesa Zarządu Spółki (...) S.A., gdzie upadły był dającym zlecenie wygasła z dniem ogłoszenia upadłości. Z tym dniem tj. 25 lipca 2012 r. M. G. zakończył współpracę z upadłą spółką w sposób określony w art. 3 § 4 ust. 2 o.w.u. i obejmuje go ochrona w okresie 60 miesięcznego przedłużonego okresu zgłaszania roszczeń, który to upłynął w dniu 18 maja 2017 r.

W odpowiedzi na reklamację z dnia 12 maja 2017 r. pozwana podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko wyrażone w decyzji z dnia 27 listopada 2015 r. W uzasadnieniu pisma wskazała, że M. G. nadal widnieje w rejestrze przedsiębiorców KRS jako Prezes Zarządu Spółki, co wskazuje, że pomimo utraty prawa zarządu, prawa do korzystania oraz możliwości rozporządzania mieniem – nie zakończył w sensie formalnym współpracy ze Spółką. Nie został

pozbawiony funkcji prezesa zarządu Spółki będącej organem Spółki w upadłości likwidacyjnej. Pozwana nadto wskazała, że w jej ocenie nie ma zastosowania art. 3 § 4 ust. 2 o.w.u.

(dowód: reklamacja k. 37-38, odpowiedź pozwanej z dnia 12 maja 2017 r. k. 39-41)

Na skutek apelacji złożonych przez powoda oraz W. G. od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie V GC 143/15 z dnia 21 marca 2017 r., Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 1 grudnia 2017 r. oddalił obie apelacje jako niezasadne i obciążył skarżących (powoda i W. G.) solidarnie kosztami procesu w wysokości 8.100 zł na rzecz (...) Sp. z o.o. w W..

(dowód z akt V GC 143/15 – wyrok SA w Białymstoku w sprawie I ACa 551/17 k. 955)

(...) Sp. z o.o. w W. znajduje się na liście wierzytelności pod (...). Wierzytelność została uznana w łącznej kwocie 271.605,08 zł w kategorii (...). Ostateczny plan podziału funduszków masy upadłości (...) S.A. nie został sporządzony. (...) Sp. z o.o. nie została dotychczas zaspokojona i w tym zakresie rokowania są dla niej dalece niekorzystne.

(dowód: pismo syndyka D. K. k. 160 wraz z dołączoną dokumentacją k. 161-203)

W wyniku rozstrzygnięć sądowych, postępowania zainicjowanego przez (...) Sp. z o.o. z/s w W. powód spłacał zadłużenie początkowo po 7000 zł miesięcznie, a obecnie po 5.000 zł. Opłacił także koszty wynagrodzenia swojego prawnika.

(dowód: zeznania powoda k. 155)

Sąd zważył, co następuje:

W toku tak ustalonego stanu faktycznego, powództwo wywiedzione przez M. G. zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie w zdecydowanej większości stan faktyczny pozostawał między stronami bezsporny. Strony natomiast przede wszystkim pozostawały w sporze co do tego, czy na gruncie zawartej umowy w stosunku do powoda miał w istocie zastosowanie przedłużony okres ochrony zgłoszenia roszczeń wynoszący 60 miesięcy, o którym to mowa w art. 3 § 4 ust. 2 ogólnych warunków ubezpieczenia i Dokumencie (...).

W niniejszym postępowaniu powód dochodził od pozwanej zapłaty łącznie kwoty 316.787,28 zł w związku podjęciem obrony przeciwko roszczeniom wywiedzionym przeciwko niemu przez (...) Sp. z o.o. w W. (następcy prawnego J. F. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W.).

Przez umowę ubezpieczenia zgodnie z art. 805 k.c., ubezpieczyciel zobowiązuje się w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie określonego odszkodowania za szkodę spowodowaną wskutek przewidzianego w umowie wypadku.

Umowa majątkowa ma charakter umowy dwustronnie zobowiązującej, gdyż każda z jej stron zobowiązana jest do określonego świadczenia na rzecz drugiej. Z reguły uprawnionym do żądania wypłaty odszkodowania od ubezpieczyciela będzie ubezpieczający występujący wtedy w roli ubezpieczonego, chyba że umowa ubezpieczenia ma charakter umowy na rzecz osoby trzeciej uregulowanej w art. 808 k.c.

Zgodnie z art. 808 § 1 k.c., ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek. W przypadku ubezpieczeń na cudzy rachunek ubezpieczający ubezpiecza cudzy interes majątkowy lub cudze życie, działając jednak we własnym imieniu. Tego typu ubezpieczenie na rzecz osoby trzeciej ma najczęściej zastosowanie w ubezpieczeniu majątkowym. Osoba trzecia, na której rzecz zawarto umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek, nazywana jest ubezpieczonym. Jest to osoba, na której rzecz zawarto umowę ubezpieczenia majątkowego, oraz osoba, której życia i zdrowia dotyczy ubezpieczenie. Obowiązek opłacania składki obciąża wyłącznie ubezpieczającego i w tym zakresie

przepis art. 808 § 2 k.c. ma charakter obligatoryjny, natomiast ubezpieczony jest uprawniony do żądania świadczenia ubezpieczeniowego wprost od ubezpieczyciela, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej.

Zgodnie z ogólnymi warunkami ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz Spółki (...) S.A. faktycznie zachodziły trzy okresy ochrony ubezpieczenia:

- 1) okres ubezpieczenia zgodnie z art. 3 § 1 i 2 o.w.u. – od 19 maja 2011 r. do 18 maja 2012 r.,
- 2) przedłużony okres zgłaszania roszczeń zgodnie z art. 3 § 4 ust. 1 o.w.u. – wynoszący 36 miesięcy i liczony od dnia następnego po dniu upływu okresu ubezpieczenia,
- 3) przedłużony okres zgłaszania roszczeń dla ustępujących osób ubezpieczonych zgodnie z art. 3 § 4 ust. 2 o.w.u. – wynoszący 60 miesięcy, rozpoczynający się od dnia następnego po dniu upływu okresu ubezpieczenia.

Mając na uwadze powyższe, w pierwszej kolejności i dla porządku należało rozstrzygnąć, czy określona pozwem szkoda, której naprawienia powód się domaga, powstała w związku ze zdarzeniem, do którego zastosowanie ma wydłużony okres zgłaszania roszczeń i jeśli tak to jaki, oraz w kolejności dalszej, czy w realiach niniejszej sprawy zachodzi okoliczność wyłączająca odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela.

Powód w upadłej Spółce (...) S.A. na mocy umowy zlecenia obowiązany był do wykonywania obowiązków Prezesa Zarządu tej Spółki, począwszy od 1 lutego 2011 r. do 31 marca 2013 r.

Jednym z podstawowych obowiązków nałożonych na członków zarządu jest reprezentacja spółki. Przez reprezentację spółki należy rozumieć „dokonywanie czynności prawnych, a w szczególności zawieranie umów, składanie i przyjmowanie oświadczeń woli oraz występowanie przed sądami, organami administracji rządowej czy samorządowej” (por. W. Pyziół (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2008, s. 744.). Forma tej reprezentacji jest kształtowana dowolnie przez poszczególne statuty spółek, tym niemniej zgodnie z zasadą wyrażoną w kodeksie spółek handlowych, jeżeli zarząd jest wieloosobowy wszyscy jego członkowie są obowiązani i uprawnieni do wspólnego prowadzenia spraw spółki, chyba że wspomniany zapis w statucie stanowi inaczej.

W dniu 1 marca 2012 r. powód, po uprzedniej konsultacji z biurem rachunkowym i prawnikiem, zgłosił wniosek o upadłość (...) S.A. Postanowieniem z dnia 25 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku ogłosił upadłość likwidacyjną wskazanej wyżej spółki. Na mocy art. 102 Prawa upadłościowego wzmiankowana wcześniej umowa zlecenia wygasła zatem z tym dniem.

Zgodnie bowiem z art. 102 ustawy Prawo upadłościowe, zawarte przez upadłego umowy zlecenia lub komisum, w których upadły był dającym zlecenie lub komitentem, a także umowy o zarządzanie papierami wartościowymi upadłego wygasają z dniem ogłoszenia upadłości. Wierzytelność z tytułu poniesionej wskutek tego straty może być dochodzona w postępowaniu upadłościowym.

Ratio legis skutku wygaśnięcia umowy zlecenia, w sytuacji gdy dającym zlecenie był upadły, należy powiązać z regulacją art. 75 ust. 1 Prawa upadłościowego, który stanowi, że jeżeli ogłoszono upadłość, upadły traci prawo zarządu oraz możliwość korzystania i rozporządzania mieniem wchodzącym do masy upadłości. Jeżeli zarząd masą upadłości przechodzi na syndyka (co niewątpliwie miało miejsce w przypadku postępowania upadłościowego Spółki (...) S.A., por. postanowienie k. 122 z akt V GC 143/15 SO w Olsztynie) to w ogóle nie byłoby zasadnym utrzymywanie zleceń udzielonych przez upadłego. Wygaśnięcie umowy zlecenia wywołuje skutek *ex nunc*. Niezależnie od wygaśnięcia umowy zlecenia z mocy prawa z chwilą ogłoszenia upadłości likwidacyjnej, gdy upadły był zleceniodawcą, wygasają prawa i obowiązki stron, które powstały dla obu stron przed ogłoszeniem upadłości (zob. A. Jakubecki, w: Jakubecki, Zedler, Komentarz, 2006, s. 312; D. Zienkiewicz, w: Zienkiewicz, Komentarz, 2006, s. 250, także: Gurgul, Komentarz, 2010, s. 394, także: A. Jakubecki, w: Jakubecki, Zedler, Komentarz, 2006, s. 312; zob. Gurgul, Komentarz, 2010, s. 394).

W związku z powyższym, nie ulega wątpliwości, że obowiązki powoda jako Prezesa Zarządu upadłej spółki (...) S.A. wygasły i zakończył on pracę w upadłej Spółce czy współpracę z nią, bowiem, postępowanie upadłościowe z istoty swej zmierzało do likwidacji spółki, spieniężenia (wyprzedanie) majątku upadłego i spłacenie z uzyskanych środków zobowiązań wobec wierzycieli. W tym celu został powołany syndyk, który od razu obejmuje majątek upadłej firmy, zarządza nim oraz zabezpiecza przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub kradzieżą, przejmując w sposób naturalny w tym zakresie cały zakres obowiązków powoda. Po spisaniu i oszacowaniu majątku syndyk sporządza plan likwidacyjny, czyli wskazuje, w jaki sposób będzie sprzedawał majątek upadłej firmy.

Tym samym powód nie tylko prawnie ale i również faktycznie stracił możliwość jakiegokolwiek oddziaływania spółkę.

W związku z tym należy uznać, że wobec tak sformułowanego zapisu ogólnych warunków ubezpieczenia ogłoszenie upadłości mieści się w powyższym katalogu, albowiem jest „innym powodem” zakończenia współpracy czy pracy M. G. w upadłej Spółce i od tej sytuacji w istocie żadnego odwrotu nie ma. Nie ma przy tym racji pozwana podnosząc, że powód nie został odwołany z pełnienia funkcji w zarządzie upadłej Spółki i pełni funkcję Prezesa Spółki, gdyż nadal figuruje w Krajowym Rejestrze Sądowym Spółki (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej.

Mając na uwadze podniesione w tym zakresie przez stronę pozwaną zarzuty należało dokonać oceny prawnej wskazanego wpisu.

Otóż wpis w KRS sam przez się nie decyduje o tym, osoba weń wpisana jest członkiem zarządu czy też nie, bowiem status prawny członka zarządu spółki określają umowa spółki i przepisy art. 368 - 380 k.s.h. Domniemywa się jedynie, że wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym jest prawdziwy, lecz jest to domniemanie wzruszalne. Ustanowione jest ono dla ochrony osób trzecich (kontrahentów spółki). Istotne znaczenie dla reprezentacji spółki ma zatem uzyskanie statusu członka zarządu zgodnie z regulacją zawartą w umowie spółki oraz przepisami art. 368-380 k.s.h.

W doktrynie i orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że wpis członka zarządu do KRS ma charakter jedynie deklaratoryjny a powołanie i odwołanie członka zarządu spółki akcyjnej (podobnie jak spółki z o.o.) następuje na mocy uchwały odpowiedniego organu spółki, której skuteczność nie jest zależna od dokonania odpowiedniego wpisu do KRS (porównaj między innymi orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1999 r. II CKN 608/98, OSNC 2000/4/67, z dnia 4 kwietnia 2000 r. V CKN 10/00, OSNC 2000/12/219, z dnia 18 stycznia 2001 r. V CKN 186/00, z dnia 16 maja 2002 r. IV CKN 933/00 i z dnia 7 lipca 2005 r. V CK 839/04, niepubl.). Dlatego obalenie domniemanie przewidzianego w art. 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, może nastąpić między innymi przez wykazanie, że uchwała o powołaniu lub odwołaniu członka zarządu była nieważna lub nieistniejąca, jak również przez wykazanie, że inna osoba, nie wpisana do KRS, jest w rzeczywistości członkiem zarządu. Okoliczności te mogą być wykazane przy pomocy dowodów w postaci prawomocnych wyroków sądowych stwierdzających nieważność lub nieistnienie uchwał powołujących określoną osobę na członka zarządu lub wskazujących na niewłaściwy skład organu, który powołał członka zarządu albo ustalających skład zarządu w określonym czasie.

W ocenie Sądu, strona powodowa w wystarczającym stopniu wykazała, że wbrew istniejącemu wpisowi powód jako członek zarządu (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej nie może dokonywać żadnych czynności, których podmiotem byłaby Spółka (...), co przesądza o możliwości uznania go za osobę podpadającą pod wydłużony okres ubezpieczenia.

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z ogólnymi warunkami ubezpieczenia, wydłużony o 60 miesięcy okres (5 lat) zgłaszania roszczeń obejmował zarówno osoby ustępujące, co w przypadku powoda oznaczało zaprzestanie z mocy prawa wykonywania funkcji Prezesa, jak również zachowanie mieszczące się w katalogu „innych powodów aniżeli umyślne lub niedbałe działania lub zaniechania” (art. 3 §4 ust. 2 o.w.u.). Dlatego w ocenie Sądu, powyższy wydłużony termin ma zastosowanie do powoda i liczony winien być od dnia zakończenia umowy w jej pierwotnym brzemieniu tj. od dnia 18 maja 2012 r. Oznacza to ostatecznie, że termin do zgłoszenia roszczeń wobec ustępujących osób (w tym powoda) upływał z dniem 18 maja 2017 r. Dla przypomnienia warto wskazać, że roszczenie wobec powoda zostało zgłoszone bezspornie przede tą datą, a zatem w terminie przewidzianym w umowie ubezpieczenia.

Treść łączącej strony umowy w sposób jednoznaczny wskazuje, że podstawę do zaistnienia odpowiedzialności spółki stanowiło wniesienie przeciwko ubezpieczonemu (przeciwko powodowi) roszczenia – pisemnego żądania wypłaty odszkodowania z mocy przepisów o odpowiedzialności ustawowej, wniesione przeciwko ubezpieczonemu z tytułu szkody majątkowej powstałej w wyniku nieprawidłowych zachowań. Ogólne warunki ubezpieczenia „nieprawidłowe zachowanie” definiowały jako rzeczywiście błędne lub za błędne poczytywane działanie lub zaniechania ubezpieczonej spółki lub osoby ubezpieczonej w związku z ich właściwością lub pełnieniem funkcji.

W świetle powyższego, w ocenie Sądu, dla ustalenia istnienia podstaw do odpowiedzialności pozwanej istotną przesłanką było stwierdzenie „nieprawidłowości działania” powoda jako członka zarządu upadłej spółki (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej.

Kontrahent spółki (...) S.A., J. F. zainicjował swe postępowanie odszkodowawcze w związku z niezłożeniem w określonym terminie wniosku o upadłość (...) S.A., z powodu działania (zaniechania) członków zarządu, które naraziło go na stratę. Wyrokiem, Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził na rzecz (...) Sp. z o.o. z/s w W. (następcy prawnego J. F. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W.) od M. G. i W. G. wskazane tam kwoty.

Wniosek o upadłość zgłoszony przez między innymi M. G. winien być złożony najpóźniej do 31 stycznia 2012 r., podczas, gdy został on faktycznie złożony w dniu 1 marca 2012 r.

Niewątpliwie działania powoda były nieprawidłowe w rozumieniu OWU. Mógł on bowiem i powinien jako Prezes Zarządu Spółki (...) przewidzieć możliwość wcześniejszego złożenia wniosku o upadłość, co zostało w sposób oczywisty wyjaśnione i przesądzone wyrokiem oraz ustaleniami sądu gospodarczego i w tym zakresie podnoszony początkowo przez ubezpieczyciela brak winy po stronie powoda w ogóle z powodu związania Sądu wzmiankowanym wyrokiem, procesowo nie może być brany pod uwagę.

Z kolei pozwany jakby przeciwnie i poniekąd w sposób logicznie sprzeczny z przywołanym wyżej zarzutem podniósł zarzut działania umyślnego w rozumieniu OWU jako mającego wyłączać z tej to przyczyny jego odpowiedzialność, który to zarzut również jako chybiony nie mógł odnieść zamierzanego skutku.

Po pierwsze bowiem, z mocy art. 6 kc to na pozwanym spoczywał ciężar udowodnienia, że wobec zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego zachodzą wobec powoda przesłanki wyłączające odpowiedzialność, co jawi się oczywistym, zważywszy, że to nie powód ma wykazać, że te przesłanki nie zaszły, bowiem trudno wymagać odeń udowodnienia występowania faktu negatywnego. (braku wyłączenia). Temu zaś wymogowi procesowemu strona pozwana nie sprostała, pozostając jedynie przy twierdzeniach, które nie są w żaden sposób ani prawniczo ani faktycznie przekonujące.

Po wtóre, nawet jeśli hipotecznie uznać, iż ów ciężar miałby rozkładać się inaczej – w ocenie Sądu istnieją pełne dowodowe podstawy, by przyjąć, że zachowanie powoda jako członka zarządu polegało na błędnym przekonaniu o jeszcze dobrej kondycji (...) S.A., co wynika zarówno z przyjętej konsekwentnie procesowej obrony w tym kierunku w toku procesu, jak i oczywistych faktów, kiedy to w istocie „rozminięcie” się dwóch dat, mianowicie wskazanej przez biegłego 31 stycznia 2012 oraz 1 marca 2012 r. dotyczyło w istocie jednego miesiąca.

Powyższego w sposób logiczny dopełnia fakt, iż istotną przyczyną niewypłacalności spółki (...) tkwiła w licznych należnościach, które to były już wymagalne, lecz nieskutecznie czy nierealnie naówczas ściągane.

Wynika to przede wszystkim z opinii biegłego w sprawie przeciwko powodowi a także z chronologii ściągłości poszczególnych należności przeprowadzonych przez syndyka masy upadłości.

W kontekście powyższego nie sposób byłoby w ocenie Sądu przypisać powodowi umyślności, która co należy podkreślić jest rozumiana w umowie w sposób swoiście subiektywny, bowiem poprzez pryzmat „dobra spółki”, gdzie przyjmuje się, iż przedmiotowe wyłączenie nie zachodzi, gdy osoba ubezpieczona biorąc pod uwagę dobro spółki,

mogła w danych warunkach zakładać że postępowanie zgodne z przepisami prawa, które zostały naruszone nie było konieczne i w związku tym było zgodne z prawem.

Jest to zatem element oceny „strony podmiotowej” zawinonego działania lub zaniechania, która w tym konkretnym przypadku nie może być oceniana zważywszy na wskazane wcześniej okoliczności w sposób niekorzystny dla powoda, wobec znikomości zarzucalności przypisywanego mu postępowania. Faktem jest, iż ocena powoda co do stanu wypłacalności upadłej poniewczasie Spółki nie została podzielona przez Sąd Okręgowy w Olsztynie, który jednakże - co należy podkreślić - w toku postępowania korzystał z opinii biegłego, co już samo przez się zaświadcza o co najmniej braku oczywistej pewności co do precyzyjnej daty w której to wniosek u upadłość winien być zgłoszony. Te wątpliwości zostały zresztą odzwierciedlone w samej treści opinii, gdzie wskazano na alternatywne daty właściwego czasu złożenia wniosku o upadłość.

Powtórzyć tu należy, że strona pozwana nie wykazała, aby działania powoda były spowodowane umyślnym lub umyślnym odstępniem od przepisów prawa. Przy ocenie umyślności strona pozwana powołała się na treść uzasadnienia wyroku orzeczenia Sądu Okręgowego w sprawie V GC 143/15 niemniej jednak Sąd nie jest związany treścią uzasadnienia wyroku i samodzielnie dokonuje oceny stanu faktycznego. Zaniechaniem o charakterze „umyślności” w rozumieniu umowy byłoby w okolicznościach sprawy raczej niezłożenie wniosku o upadłość w ogóle lub złożenie go w znaczenie późniejszym terminie lub wreszcie doporowadzenie do złożenia go przez jednego z wierzycieli upadłej Spółki, a taka sytuacja wszak nie miała miejsca.

Reasumując powyższe, w ocenie Sądu powód wykazał wszystkie elementy wskazujące na odpowiedzialność pozwanej, a mianowicie – powstanie szkody (zniszczenie się zdarzenia objętego umową, nieprawidłowe zachowanie osób ubezpieczonych w zakresie pełnionej przez powoda funkcji), wysokość szkody i związek przyczynowy pomiędzy działaniem i zaniechaniem powoda jako członka zarządu, a zaistniałą szkodą, zaś strona pozwana nie udowodniła okoliczności uwalniających ją od odpowiedzialności.

Końcowo jedynie wskazać należy, iż nie ma tu znaczenia fakt, iż powód nie spełnił w całości świadczenia wynikającego z wyroku zasadzającego, bowiem umowa powyższego nie wymaga, zaś prawomocny wyrok dostatecznie dokumentuje zmaterializowaną i egzekwowalną w pełni, prawomocnie przesądzoną wierzytelność odszkodowawczą, co z punktu widzenia zasad ubezpieczenia OC „uczynnia” roszczenie z umowy.

Inna rzeczą jest ewentualna zgodne pomiędzy stronami zawarcie dodatkowych porozumień w trybie umów z art. 391-393 kc, co już pozostaje poza rozważaniami Sądu w niniejszej sprawie. (warto jedynie zauważyć, iż pełnomocnika na ostatniej rozprawie sam przyznał, iż ochrona ubezpieczeniowa nie jest uzależniona od faktu zapłaty – k. 205 v).

Z tych samych przyczyn nie mógł ostać się zarzut „podziału” odszkodowania na dwóch członków zarządu, bowiem kwotę zasądzono wyrokiem solidarnie, co oznacza zgodnie z art. 366 kc pełną odpowiedzialność powoda w tym zakresie z zapadłego wyroku.

Dlatego w oparciu o art. 805 k.c. w zw. z art. 808 k.c. i treść umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 316.787,28 zł.

O odsetkach Sąd orzekł w oparciu o art. 481 k.c. Punktem wyjścia dla roszczenia odsetkowego był wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie V GC 143/15, bowiem tym wyrokiem zasądzono od powoda odsetki ustawowe od kwoty 271.605,28 zł od dnia 28 lipca 2015 r. do dnia zapłaty. Zgodnie z umową ubezpieczenia ochroną ubezpieczenia objęte są przypadku wniesionego roszczenia odszkodowania z tytułu szkody majątkowej powstałej w wyniku nieprawidłowego zachowania osoby ubezpieczonej. W związku z tym zasadnym było zasądzenie odsetek w tożsamym brzmieniu jak w wyroku w sprawie gospodarczej, jednocześnie co należy podkreślić, ściśle w granicach żądania sformułowanego ostatecznie pismem rozszerzającym powództwo.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98 i 108 k.p.c.

Powód poniósł koszty opłaty od pozwu w naliczonej pierwotnie i zaliczonej na poczet kosztów sądowych wysokości 300,- zł (zarządzenie k.1) a także koszty wynagrodzenia adwokackiego od pierwotnie dochodzonej kwoty 8856,- zł tj. w wysokości 1817,- zł wraz z opłatą od pełnomocnictwa (§ 2 pkt 4 Rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 10 2015 r.)

Jednocześnie wynagrodzenie to nawet po rozszerzeniu powództwa pozostało w niezmiennej wysokości (§ 19 powołanego Rozporządzenia)

Tyma samym z mocy powołanych przepisów należało te koszty zasądzić jak w pkt II.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)